

УДК 330.59:332.146:004:338.2

DOI: 10.60022/3(3)-30S

Пузирьова Поліна Володимирівна

доктор економічних наук, професор

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Puzyrova Polina

Doctor of Science in Economics, Professor

Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

ORCID: 0000-0003-0839-8730

ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ УСУНЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ МАЙНОВОЇ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ УРБАНІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ, ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті досліджено теоретико-методичні засади формування інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку. Визначено, що сучасні урбанізаційні процеси та цифровізація економіки, поряд із новими можливостями економічного зростання, спричиняють поглиблення соціально-економічної диференціації, що проявляється у нерівномірному доступі до ресурсів, інфраструктури, цифрових технологій та економічних можливостей. Узагальнено наукові підходи до дослідження майнової нерівності, урбанізації та цифровізації, що дозволило виокремити економічні, інституційні, просторові та технологічні чинники її формування. Обґрунтовано комплексний механізм усунення майнової нерівності, який включає інституційно-регуляторний, економічний, урбаністичний, цифровий та соціально-освітній блоки. Розроблено інтегровану модель взаємодії урбанізації, цифровізації та майнової нерівності, що має циклічний характер і дозволяє оцінити як прямий, так і опосередкований вплив зазначених чинників на рівень соціально-економічної диференціації. Запропоновано інтегральний індекс оцінювання соціально-економічної диференціації та економетричну модель, що забезпечують можливість кількісного аналізу та прогнозування змін рівня нерівності. Доведено, що реалізація запропонованої моделі сприятиме підвищенню ефективності державної політики, зменшенню майнової нерівності, розвитку інклюзивної економіки та забезпеченню сталого розвитку територій.

Метою дослідження є розробка та наукове обґрунтування інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку, яка дозволяє комплексно оцінити взаємодію урбанізаційних, цифрових та соціально-економічних чинників, визначити їх вплив на рівень соціально-економічної диференціації.

Методичну основу дослідження становлять сукупність загальнонаукових та спеціальних методів: методи аналізу та синтезу; системний підхід; метод порівняльного аналізу; економіко-статистичні методи; метод інтегрального оцінювання; інструменти штучного інтелекту; таблично-графічний метод.

У результаті дослідження обґрунтовано доцільність застосування інтегрованої моделі, яка поєднує урбанізаційні, цифрові та соціально-економічні компоненти, що дозволяє врахувати комплексний характер формування нерівності та оцінити взаємозв'язок між ключовими чинниками. Розроблена інтегральна модель оцінювання соціально-економічної диференціації на основі агрегування урбанізаційних, цифрових та майнових показників дозволяє кількісно визначити силу впливу кожного з чинників та ідентифікувати ключові драйвери нерівності. Запропонована економетрична модель забезпечує можливість емпіричного аналізу та прогнозування змін рівня соціально-економічної диференціації залежно від трансформації відповідних параметрів. Доведено, що ефективно усунення диспропорцій майнової нерівності потребує реалізації комплексного механізму, який включає інституційно-регуляторні, економічні, урбаністичні, цифрові та соціально-освітні інструменти. Визначено, що ключову роль у зниженні нерівності відіграють розвиток інклюзивної урбанізаційної політики, забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів, модернізація освітньої системи та вдосконалення державної соціально-економічної політики. Подальші дослідження доцільно спрямувати на емпіричне тестування запропонованої моделі на основі регіональних та міжнародних даних, розроблення інтегральних індикаторів оцінювання рівня майнової нерівності, а також на вдосконалення методів прогнозування впливу цифровізації та урбанізаційних процесів на соціально-

економічний розвиток.

Ключові слова: майнова нерівність, соціально-економічна диференціація, урбанізація, цифрова трансформація, сталий розвиток, інтегрована модель, економічна нерівність, інституційне регулювання, урбанізаційна політика, цифровий розрив, інклюзивне економічне зростання, регіональні диспропорції.

INTEGRATED MODEL FOR REDUCING WEALTH INEQUALITY IN THE CONTEXT OF URBAN POLICY, DIGITAL TRANSFORMATION, AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. *This article examines the theoretical and methodological foundations for developing an integrated model to address disparities in wealth inequality in the context of urbanization policy, digital transformation, and sustainable development. It is determined that modern urbanization processes and the digitalization of the economy, alongside new opportunities for economic growth, lead to a deepening of socio-economic differentiation, manifested in unequal access to resources, infrastructure, digital technologies, and economic opportunities. Scientific approaches to the study of wealth inequality, urbanization, and digitalization have been synthesized, allowing for the identification of the economic, institutional, spatial, and technological factors driving its formation. A comprehensive mechanism for eliminating wealth inequality has been substantiated, which includes institutional-regulatory, economic, urban, digital, and socio-educational components. An integrated model of the interaction between urbanization, digitalization, and wealth inequality has been developed; this model is cyclical in nature and allows for the assessment of both the direct and indirect effects of these factors on the level of socioeconomic differentiation. An integrated index for assessing socio-economic differentiation and an econometric model are proposed, enabling quantitative analysis and forecasting of changes in the level of inequality. It has been demonstrated that the implementation of the proposed model will contribute to improving the effectiveness of public policy, reducing wealth inequality, developing an inclusive economy, and ensuring the sustainable development of regions.*

The research aims to develop and provide a scientific rationale for an integrated model for addressing wealth inequality disparities within the context of urbanization policy, digital transformation, and sustainable development, which allows for a comprehensive assessment of the interaction between urbanization, digital, and socio-economic factors, and determines their impact on the level of socio-economic differentiation.

The methodological basis of the study consists of a combination of general scientific and specialized methods: methods of analysis and synthesis; a systems approach; the method of comparative analysis; economic and statistical methods; the method of integral assessment; artificial intelligence tools; and the tabular-graphical method.

The research substantiates the feasibility of applying an integrated model that combines urbanization, digital, and socioeconomic components, thereby allowing for the complex nature of inequality formation to be taken into account and the interrelationships between key factors to be assessed. The developed integrated model for assessing socio-economic differentiation, based on the aggregation of urbanization, digital, and property indicators, allows for the quantitative determination of the strength of each factor's influence and the identification of key drivers of inequality. The proposed econometric model enables empirical analysis and forecasting of changes in the level of socio-economic differentiation depending on the transformation of the relevant parameters. It has been demonstrated that effectively addressing wealth inequality requires the implementation of a comprehensive mechanism that includes institutional-regulatory, economic, urban, digital, and socio-educational tools. It has been determined that the development of inclusive urbanization policies, ensuring equal access to digital resources, modernizing the education system, and improving state socio-economic policies play a key role in reducing inequality. Further research should focus on empirically testing the proposed model using regional and international data, developing comprehensive indicators to assess the level of wealth inequality, and refining methods for forecasting the impact of digitalization and urbanization processes on socioeconomic development.

Keywords: *wealth inequality, socioeconomic differentiation, urbanization, digital transformation, sustainable development, integrated model, economic inequality, institutional regulation, urbanization policy, digital divide, inclusive economic growth, regional disparities.*

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічного розвитку характеризується

поглибленням процесів урбанізації, цифрової трансформації економіки та переорієнтацією економічної політики на засади сталого розвитку. У цих умовах зростає роль міст як центрів концентрації економічної активності, інновацій, інвестицій та людського капіталу. Водночас урбанізаційні процеси супроводжуються посиленням майнової нерівності, що проявляється у нерівномірному доступі населення до ресурсів, житла, інфраструктури, цифрових технологій та економічних можливостей. Майнова нерівність набуває системного характеру та виступає одним із ключових чинників соціально-економічної дестабілізації, що знижує рівень соціальної мобільності, обмежує доступ до якісних послуг і стримує економічне зростання. В умовах урбанізаційної політики це призводить до формування просторової сегрегації, дисбалансів у розвитку територій, поглиблення соціальної поляризації та виникнення «економічних розривів» між різними групами населення. Особливої актуальності зазначена проблема набуває в умовах цифрової трансформації, яка, з одного боку, створює нові можливості для розвитку економіки, підвищення продуктивності та розширення доступу до фінансових і соціальних сервісів, а з іншого – посилює цифровий розрив, що трансформується у нові форми майнової нерівності. Нерівномірний доступ до цифрових технологій, цифрових навичок та інноваційних інструментів обмежує можливості участі окремих соціальних груп у сучасній економіці, що поглиблює соціально-економічні диспропорції. У контексті реалізації цілей сталого розвитку проблема майнової нерівності набуває стратегічного значення, оскільки її подолання є необхідною умовою забезпечення інклюзивного економічного зростання, соціальної справедливості та підвищення якості життя населення. Водночас існуючі підходи до регулювання нерівності часто мають фрагментарний характер та не враховують комплексний вплив урбанізаційних, цифрових та екологічних чинників.

Для України зазначена проблема ускладнюється наслідками військово-економічної кризи, що призвела до руйнування інфраструктури, зниження рівня доходів населення, зростання безробіття та посилення регіональних диспропорцій, що актуалізує необхідність формування ефективної моделі усунення майнової нерівності, яка б поєднувала інструменти урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку. Таким чином, виникає об'єктивна потреба у розробці інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності, яка забезпечить узгодженість економічних, соціальних та інституційних інструментів впливу, сприятиме збалансованому розвитку територій, підвищенню інклюзивності економіки та досягненню цілей сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку є предметом активного наукового пошуку та розглядається вітчизняними дослідниками у кількох взаємопов'язаних напрямках. Узагальнення наукових праць дозволяє виокремити дві ключові групи досліджень, які формують теоретико-методичне підґрунтя даної тематики.

До першої групи належать наукові дослідження, спрямовані на вивчення сутності, причин та механізмів подолання майнової та доходної нерівності. Зокрема, у працях Булавинець В. М. та Заклекти О. І. [2], Лаврука І. Г., Тодорюка С. І., Кифяка В. І. [13], Палехової В. А. та Галенко В. М. [15] розкрито сучасний стан і тенденції диференціації доходів населення, а також проблеми її вимірювання. Дослідження Кіма О. О. та Кіма Т. І. [6] акцентують увагу на поведінкових аспектах формування нерівності, що дозволяє глибше зрозуміти соціально-економічні передумови її виникнення. У працях Сало Я. В. [18], Соколовської А. М. та Райнової Л. Б. [21] обґрунтовано роль державної соціально-економічної та податкової політики у зменшенні нерівності доходів, зокрема через механізми перерозподілу та реформування системи оподаткування. Окремі дослідження Піжук О. І. [16], Козюк В. В., Кремезь А. С. [8] присвячені впливу цифровізації та воєнно-економічних викликів на трансформацію нерівності, що є особливо актуальним у сучасних умовах. Таким чином, науковий доробок цієї групи авторів формує економічні та інституційні засади розроблення механізмів усунення майнової нерівності.

Другу групу становлять дослідження, що розкривають роль урбанізації, цифрової трансформації та сталого розвитку у формуванні соціально-економічних диспропорцій. Зокрема, у працях Бабінець О. П. [1], Коваленка А. О. [7], Міскевича І. О. [14] обґрунтовано значення урбанізаційних процесів та стратегічного планування розвитку міст у контексті забезпечення сталого розвитку територій. Дослідження Колтуна В. С. та Бурика З. М. [9], Сергієнка Л. В. [19], Скока С. В. [20] присвячені оцінці сталого розвитку урбанізованих територій, визначенню індикаторів якості публічних послуг та ефективності управління громадами. Значний внесок у розвиток цифрового виміру урбаністики здійснили Крисоватий І. А. [10-12] та Рачинський А. П. [17], які досліджують вплив цифровізації, інтелектуалізації та впровадження штучного інтелекту на розвиток територій. Окремі аспекти взаємозв'язку урбанізації, соціальної інфраструктури та майнової нерівності висвітлено у працях Завгородньої С. [3], яка акцентує увагу на проблемах житлового забезпечення в умовах кризових трансформацій. Отже, науковий доробок цієї групи дослідників формує просторово-інституційне та

технологічне підґрунтя механізмів зниження майнової нерівності.

Таким чином, наукові дослідження охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із нерівністю доходів, урбанізацією, цифровізацією та сталим розвитком. Водночас, попри значний науковий доробок, недостатньо комплексно розробленими залишаються питання інтеграції зазначених напрямів у єдину концептуальну модель усунення диспропорцій майнової нерівності, що зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на поєднання економічних, урбаністичних та цифрових інструментів у контексті забезпечення сталого розвитку.

Метою статті є розроблення та наукове обґрунтування інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку, яка дозволяє комплексно оцінити взаємодію урбанізаційних, цифрових та соціально-економічних чинників, визначити їх вплив на рівень соціально-економічної диференціації.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап соціально-економічного розвитку характеризується поглибленням процесів урбанізації, цифрової трансформації та переходом до моделей сталого розвитку, що формує нову архітектуру економічних відносин. Водночас ці процеси супроводжуються загостренням проблеми майнової нерівності, яка проявляється у нерівномірному розподілі доходів, активів, доступу до ресурсів та можливостей розвитку. У таких умовах особливої актуальності набуває формування ефективного механізму усунення диспропорцій майнової нерівності, здатного забезпечити інклюзивний економічний розвиток та соціальну стабільність. Майнова нерівність в умовах урбанізаційних процесів посилюється внаслідок концентрації економічної активності у великих містах, що призводить до просторової сегрегації населення, диференціації рівня доходів та доступу до інфраструктури. Урбанізація формує нерівномірний розподіл економічних можливостей, коли великі міські агломерації акумулюють капітал, інвестиції та інновації, тоді як периферійні території залишаються економічно вразливими. Це зумовлює необхідність впровадження урбанізаційної політики, орієнтованої на забезпечення збалансованого розвитку територій, доступності житла, розвитку соціальної та цифрової інфраструктури.

Цифрова трансформація, з одного боку, відкриває нові можливості для економічного зростання, розвитку інновацій та підвищення продуктивності праці, однак, з іншого боку, сприяє поглибленню цифрового розриву між різними соціальними групами. Нерівний доступ до цифрових технологій, освіти та цифрових компетенцій формує нові форми соціально-економічної нерівності, що потребує інтеграції цифрової політики у механізми подолання майнових диспропорцій. У цьому контексті механізм усунення майнової нерівності доцільно розглядати як комплексну систему взаємопов'язаних інструментів, методів та інституційних рішень, спрямованих на забезпечення рівного доступу до економічних ресурсів, можливостей та благ. Такий механізм має базуватися на принципах інклюзивності, сталості, цифровізації та соціальної справедливості. Ключовими складовими механізму усунення майнової нерівності є такі блоки (рис. 1):

БЛОК 1. Інституційно-регуляторний – передбачає вдосконалення державної політики у сфері перерозподілу доходів, податкового регулювання, соціального захисту та розвитку ринку праці. Важливим елементом є формування ефективної системи прогресивного оподаткування, підтримки соціально вразливих верств населення, а також стимулювання зайнятості та підприємницької активності.

БЛОК 2. Економічний – включає інструменти стимулювання інвестиційної діяльності, розвитку малого та середнього бізнесу, підтримки інноваційних секторів економіки та створення нових робочих місць. Особливу роль відіграє розвиток креативної економіки та цифрових індустрій як драйверів зростання доходів населення.

БЛОК 3. Урбаністичний – спрямований на забезпечення збалансованого територіального розвитку, розвиток доступного житла, модернізацію міської інфраструктури та формування комфортного міського середовища. Важливим є впровадження концепції «розумних міст» (smart cities), що передбачає використання цифрових технологій для підвищення якості життя населення.

БЛОК 4. Цифровий – охоплює розвиток цифрової інфраструктури, забезпечення доступу до інтернету, розвиток цифрової освіти та формування цифрових навичок населення. Цифровізація має сприяти зменшенню бар'єрів доступу до економічних можливостей та підвищенню соціальної мобільності.

БЛОК 5. Соціально-освітній – передбачає розвиток системи освіти, підвищення рівня людського капіталу, забезпечення рівного доступу до якісної освіти та професійної підготовки. Освіта виступає ключовим інструментом зменшення нерівності та формування конкурентоспроможної робочої сили.

Рис. 1. Складові механізму усунення майнової нерівності
Джерело: сформовано автором

Взаємодія зазначених складових (рис. 1) формує синергетичний ефект, що забезпечує ефективність механізму подолання майнової нерівності. При цьому важливою умовою є інтеграція державної політики, бізнесу та громадянського суспільства у процес реалізації зазначених заходів.

У контексті сталого розвитку механізм усунення майнової нерівності має бути орієнтований на досягнення цілей сталого розвитку, зокрема подолання бідності, зменшення нерівності, забезпечення гідної праці та економічного зростання, а також розвиток сталих міст і громад, що передбачає впровадження принципів екологічного, соціального та управлінського менеджменту у процеси економічного розвитку.

Особливу увагу слід приділити формуванню інтегрованої моделі взаємодії урбанізації, цифровізації та майнової нерівності, яка дозволяє оцінити вплив кожного з чинників на рівень соціально-економічної диференціації. Сутність даної моделі полягає у тому, що зазначені процеси перебувають у постійній взаємодії та взаємозалежності, формуючи складну багаторівневу систему впливів. Урбанізація визначає просторову концентрацію ресурсів, економічної активності та населення, що створює як можливості для зростання доходів, так і ризики посилення нерівності через нерівномірний доступ до інфраструктури та послуг. Цифровізація, у свою чергу, виступає як інструмент трансформації економічних відносин, забезпечуючи нові можливості доступу до ринку праці, фінансових ресурсів та освітніх платформ, але водночас формує цифровий розрив, який може посилювати соціально-економічну диференціацію. Майнова нерівність у цій моделі розглядається як результат і водночас чинник впливу, який відображає рівень доступу до ресурсів, капіталу та економічних можливостей. Модель формується під впливом урбаністичних диспропорцій і цифрової нерівності, а також впливає на подальший розвиток цих процесів, обмежуючи соціальну мобільність та доступ до інноваційних можливостей.

Для кількісного оцінювання впливу урбанізації, цифровізації та майнової нерівності на рівень соціально-економічної диференціації доцільно запропонувати інтегральний індекс соціально-економічної диференціації, який дає змогу комплексно враховувати ключові параметри досліджуваної системи.

1. Інтегральний індекс соціально-економічної диференціації:

$$I_{sed} = \alpha U + \beta D + \gamma M \quad (1)$$

де:

I_{sed} – інтегральний індекс соціально-економічної диференціації;

U – інтегральний показник урбанізаційного розвитку;

D – інтегральний показник цифровізації;

M – інтегральний показник майнової нерівності;

α, β, γ – вагові коефіцієнти впливу відповідних компонентів, причому:

$$\alpha + \beta + \gamma = 1$$

Ця модель дозволяє визначити, який із трьох чинників має найбільший вплив на формування соціально-економічної диференціації.

2. Структура складових інтегрального індексу:

2.1. Урбанізаційна складова. Інтегральний показник урбанізації може бути поданий як:

$$U = \frac{u_1 + u_2 + u_3 + u_4}{4} \quad (2)$$

де:

u_1 – рівень урбанізації населення;

u_2 – рівень розвитку міської інфраструктури;

u_3 – доступність житла;

u_4 – рівень територіальної концентрації економічної активності.

2.2. Цифрова складова. Інтегральний показник цифровізації:

$$D = \frac{d_1 + d_2 + d_3 + d_4}{4} \quad (3)$$

де:

d_1 – рівень доступу до інтернету;

d_2 – рівень цифрової грамотності населення;

d_3 – рівень розвитку цифрової інфраструктури;

d_4 – рівень залученості населення до цифрової економіки.

2.3. Складова майнової нерівності. Інтегральний показник майнової нерівності:

$$M = \frac{m_1 + m_2 + m_3 + m_4}{4} \quad (4)$$

де:

m_1 – коефіцієнт диференціації доходів;

m_2 – рівень концентрації власності;

m_3 – доступ до фінансових ресурсів;

m_4 – рівень соціальної мобільності.

Для більш глибокого аналізу доцільно використати багатofакторну регресійну модель, яка відображає залежність рівня соціально-економічної диференціації від основних факторів:

$$SED = \beta_0 + \beta_1 U + \beta_2 D + \beta_3 M + \varepsilon \quad (5)$$

де:

SED – рівень соціально-економічної диференціації;

β_0 – вільний член моделі;

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ – параметри чутливості;

ε – випадкова похибка.

Інтерпретація моделі: β_1 показує, як зміна параметрів урбанізації впливає на рівень диференціації; β_2 відображає вплив цифровізації; β_3 характеризує силу впливу майнової нерівності.

Для більш прикладного аналізу можна деталізувати модель:

$$SED = \beta_0 + \beta_1 MI + \beta_2 INF + \beta_3 INT + \beta_4 DIG + \beta_5 EDU + \beta_6 GINI + \varepsilon \quad (6)$$

де:

MI – міграція населення до міст;

INF – рівень розвитку міської інфраструктури;

INT – доступ до інтернету;

DIG – рівень цифрової грамотності;

EDU – доступ до освіти;

$GINI$ – індекс майнової/дохідної нерівності.

Така модель є зручною для емпіричного тестування на регіональних даних.

Практичне застосування моделі передбачає кілька етапів:

1. Визначення системи показників – формується набір статистичних індикаторів за кожним блоком: урбанізаційним, цифровим та майновим.

2. Нормалізація показників – для забезпечення порівнюваності показників доцільно використовувати метод мін-макс нормалізації:

$$x' = \frac{x - x_{min}}{x_{max} - x_{min}} \quad (7)$$

3. Визначення вагових коефіцієнтів – ваги α , β , γ можуть бути визначені: експертним методом; методом головних компонент; на основі кореляційного аналізу.

4. Розрахунок інтегрального індексу – після нормалізації та зважування обчислюється загальний рівень соціально-економічної диференціації.

5. Інтерпретація результатів. Пропонується така шкала:

0,00–0,25 – низький рівень диференціації;

0,26–0,50 – помірний рівень;

0,51–0,75 – високий рівень;

0,76–1,00 – критично високий рівень.

Таким чином, модель має циклічний характер: урбанізація → цифровізація → майнова нерівність → соціально-економічна диференціація → зворотний вплив на розвиток урбанізації та цифровізації. Ключовою особливістю моделі є можливість оцінки як прямого, так і опосередкованого впливу кожного з чинників, що дозволяє сформулювати комплексний підхід до управління нерівністю в умовах сталого розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку

Компонент моделі	Основні індикатори	Характер впливу на соціально-економічну диференціацію
Урбанізація	Рівень урбанізації, інфраструктура, житло, територіальна концентрація.	Може як зменшувати, так і посилювати нерівність залежно від збалансованості розвитку.
Цифровізація	Доступ до інтернету, цифрова грамотність, цифрова інфраструктура, цифрова зайнятість.	Зменшує бар'єри доступу до можливостей, але може формувати цифровий розрив.
Майнова нерівність	Диференціація доходів, концентрація власності, доступ до фінансових ресурсів, соціальна мобільність.	Безпосередньо формує рівень соціально-економічної стратифікації.
Інституційне середовище	Податкова політика, соціальний захист, освітня політика, регіональне управління.	Коригує силу впливу всіх інших компонентів.

Джерело: складено автором на основі [4-13]

Запропонована модель має кілька важливих переваг:

по-перше, вона дозволяє розглядати майнову нерівність не ізольовано, а в контексті взаємодії урбанізаційних і цифрових трансформацій;

по-друге, модель забезпечує можливість одночасного якісного та кількісного аналізу чинників соціально-економічної диференціації;

по-третє, її застосування створює аналітичну основу для формування державної політики, орієнтованої на зниження нерівності, розвиток інклюзивного міського середовища та розширення цифрових можливостей населення.

Практичний ефект моделі полягає у тому, що вона дає змогу: виявляти критичні фактори посилення майнової нерівності; оцінювати регіональні диспропорції; розробляти адресні інструменти урбанізаційної, соціальної та цифрової політики; прогнозувати наслідки управлінських рішень у сфері сталого розвитку.

Отже, запропонована інтегрована модель дозволяє комплексно оцінити взаємозв'язок між урбанізаційними процесами, цифровою трансформацією та майновою нерівністю, що забезпечує можливість ідентифікації ключових драйверів соціально-економічної диференціації. Її практичне застосування сприяє підвищенню ефективності державної політики у сфері регулювання нерівності, формуванню збалансованого територіального розвитку, зменшенню цифрового розриву та підвищенню соціальної мобільності населення. У стратегічному вимірі реалізація моделі сприятиме досягненню

соціально-економічної стабільності, зниженню рівня майнової нерівності та формуванню інклюзивного економічного зростання.

Висновки. У статті здійснено комплексне дослідження теоретико-методичних засад формування інтегрованої моделі усунення диспропорцій майнової нерівності в умовах урбанізаційної політики, цифрової трансформації та сталого розвитку. Узагальнення наукових підходів дозволило встановити, що майнова нерівність є багатовимірним соціально-економічним явищем, яке формується під впливом інституційних, економічних, просторових та технологічних чинників і потребує системного підходу до її регулювання. Обґрунтовано доцільність застосування інтегрованої моделі, яка поєднує урбанізаційні, цифрові та соціально-економічні компоненти, що дозволяє врахувати комплексний характер формування нерівності та оцінити взаємозв'язок між ключовими чинниками. Встановлено, що урбанізація визначає просторову концентрацію ресурсів та формує територіальні диспропорції, цифровізація виступає одночасно чинником розширення економічних можливостей і джерелом цифрового розриву, а майнова нерівність є результатом їх взаємодії та водночас чинником подальшої соціально-економічної диференціації.

Розроблена інтегральна модель оцінювання соціально-економічної диференціації на основі агрегування урбанізаційних, цифрових та майнових показників дозволяє кількісно визначити силу впливу кожного з чинників та ідентифікувати ключові драйвери нерівності. Запропонована економетрична модель забезпечує можливість емпіричного аналізу та прогнозування змін рівня соціально-економічної диференціації залежно від трансформації відповідних параметрів. Доведено, що ефективно усунення диспропорцій майнової нерівності потребує реалізації комплексного механізму, який включає інституційно-регуляторні, економічні, урбаністичні, цифрові та соціально-освітні інструменти. Визначено, що ключову роль у зниженні нерівності відіграють розвиток інклюзивної урбанізаційної політики, забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів, модернізація освітньої системи та вдосконалення державної соціально-економічної політики. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для формування ефективної державної політики, спрямованої на зменшення соціально-економічної диференціації, підвищення рівня соціальної мобільності та забезпечення сталого розвитку територій. Запропонована модель може бути застосована для оцінювання регіональних диспропорцій, розроблення стратегій розвитку територіальних громад та підвищення ефективності управлінських рішень у сфері урбанізації та цифрової трансформації.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на емпіричне тестування запропонованої моделі на основі регіональних та міжнародних даних, розроблення інтегральних індикаторів оцінювання рівня майнової нерівності, а також на вдосконалення методів прогнозування впливу цифровізації та урбанізаційних процесів на соціально-економічний розвиток.

Література

1. Бабінець, О. П. (2023). Сучасні концепції розвитку міст як ефективний механізм публічного управління в контексті забезпечення сталого розвитку урбанізованих територій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_9_30.
2. Булавинець, В. М., & Заклекта, О. І. (2017). Нерівність доходів населення в Україні: чинники та сучасний стан. *Ефективна економіка*, 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_11_27.
3. Завгородня, С. (2024). Пріоритети відновлення житлового фонду в контексті поглиблення майнової нерівності в період збройної агресії РФ. *Соціально-економічні проблеми і держава*, 2, 21-34. <https://doi.org/10.33108/sepd.2024.02.021>.
4. Зварич, Р. Є. (2017). Історична нерівність доходів населення як економічна передумова альтерглобалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 16(1), 110-115. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16(1)_27).
5. Кім, О. О. (2017). Вплив нерівності доходів на соціально-економічний розвиток в моделі відкритого агрегованого ринку. *Ефективна економіка*, 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_8_23.
6. Кім, О. О., & Кім, Т. І. (2019). Поведінкові основи формування нерівності розподілу доходів. *Держава та регіони*, 2, 5-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_3.
7. Коваленко, А. О. (2017). Урбанізація і стратегічне планування сталого розвитку міст. *Економічний вісник Національного гірничого університету*, 4, 67-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2017_4_10.
8. Козюк, В. В., & Кремезь, А. С. (2023). Диференціація нерівності розподілу доходів населення України у воєнний і повоєнний період. *Innovation and Sustainability*, 1, 64-71. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.64.71>.
9. Колтун, В. С., & Бурик, З. М. (2023). Загрози сталому розвитку територіальних громад та забезпеченню якості публічних послуг в Україні в умовах урбанізації. *Публічне управління і*

адміністрування в Україні, 36, 100-106. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.36.19>.

10. Крисоватий, І. А. (2023). Особливості розвитку урбаністики: цифровізація та трансформаційні зміни. *Журнал стратегічних економічних досліджень*, 6, 90-98. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.9>.

11. Крисоватий, І. А. (2024). Особливості урбаністики в умовах цифрової економіки. *Бізнес Інформ*, 2, 105-110. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-105-110>.

12. Крисоватий, І. А. (2024). Розвиток урбаністичного регіону: цифровізація та інтелектуалізація. *Бізнес Інформ*, 8, 127-132. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-127-132>.

13. Лаврук, І. Г., Тодорюк, С. І., & Кифяк, В. І. (2019). Нерівність доходів населення в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 11, 40-44. <https://doi.org/10.32702/23066814.2019.11.40>.

14. Міскевич, І. О. (2020). Теорія сталого розвитку агломерацій в контексті економічних теорій та урбаністики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*, 31(70), 5, 81-85. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-5-13>.

15. Палехова, В. А., & Галенко, В. М. (2020). Ступінь нерівності у розподілі доходів: проблеми виміру та наслідки. *Modern economics*, 20, 199-204. [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-32).

16. Піжук, О. І. (2021). Диференціація доходів населення: перспективи скорочення нерівності в умовах цифровізації. *Вісник економічної науки України*, 2, 213-217. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).213-217](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).213-217).

17. Рачинський, А. П. (2024). Інтеграція штучного інтелекту в урбанізаційні процеси задля сталого розвитку територій. *Інвестиції: практика та досвід*, 4, 190-196. <https://doi.org/10.32702/23066814.2024.4.190>.

18. Сало, Я.В. (2017). Вплив державної соціально-економічної політики на нерівність в розподілі доходів. *Бізнес-навігатор*, 4-2, 76-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2017_4-2_18.

19. Сергієнко, Л. В. (2022). Оцінка показників сталого розвитку урбанізованих територій та міст України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*, 28, 207-214. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.28.41>.

20. Скок, С. В. (2021). Система індикаторів сталого розвитку як інструмент ефективного управління урбанізованими територіями. *Таврійський науковий вісник*, 1, 46-54. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.1.8>.

21. Соколовська, А. М., & Райнова, Л. Б. (2019). Вплив податків на нерівність доходів в Україні. *Фінанси України*, 7, 72-91. <https://doi.org/10.33763/finukr2019.07.072>.

22. Соколовська, А. М., & Райнова, Л. Б. (2023). Сценарії реформування ПДФО в контексті зменшення нерівності доходів в Україні. *Фінанси України*, 4, 7-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2023_4_3.

23. Устінова, І. І., & Трахтенгерц, Г. Я. (2017). Еколого-демографічні аспекти урбанізації та сталого розвитку. *Гігієна населених місць*, 67, 255-260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gnm_2017_67_46.

24. Фоміна, О. О., & Гоголева, Н. Ф. (2021). Нерівність доходів населення в Україні: особливості економічної поведінки домогосподарств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 42, 5-11. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-42-1>

References

1. Babinets, O. P. (2023). Suchasni kontseptsii rozvytku mist yak efektyvnyi mekhanizm publicnogo upravlinnia v konteksti zabezpechennia staloho rozvytku urbanizovanykh terytorii. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_9_30.

2. Bulavynets, V. M., & Zakleka, O. I. (2017). Nerivnist dokhodiv naseleennia v Ukraini: chynnyky ta suchasnyi stan. *Efektivna ekonomika*, 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_11_27.

3. Zavhorodnia, S. (2024). Priorytety vidnovlennia zhytlovoho fondu v konteksti pohlyblennia mainovoi nerivnosti v period zbroinoi ahresii RF. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, 2, 21-34. <https://doi.org/10.33108/sepd.2024.02.021>.

4. Zvarych, R. Ye. (2017). Istorychna nerivnist dokhodiv naseleennia yak ekonomichna predumova alterhlobalizatsii. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 16(1), 110-115. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2017_16\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2017_16(1)_27).

5. Kim, O. O. (2017). Vplyv nerivnosti dokhodiv na sotsialno-ekonomichni rozvytok v modeli vidkrytoho ahrehovanoho rynku. *Efektivna ekonomika*, 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_8_23.

6. Kim, O. O., & Kim, T. I. (2019). Povedinkovi osnovy formuvannia nerivnosti rozpodilu dokhodiv. *Derzhava ta rehiony*, 2, 5-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_3.

7. Kovalenko, A. O. (2017). Urbanizatsiia i stratehichne planuvannia staloho rozvytku mist. *Ekonomichni visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, 4, 67-77. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

evngu_2017_4_10.

8. Koziuk, V. V., & Kremez, A. S. (2023). Dyferentsiatsiia nerivnosti rozpodilu dokhodiv naseleння Ukrainy u voiennyi i povoiennyi period. *Innovation and Sustainability*, 1, 64-71. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.64.71>.

9. Koltun, V. S., & Buryk, Z. M. (2023). Zahrozy stalomu rozvytku terytorialnykh hromad ta zabezpechenniu yakosti publichnykh posluh v Ukraini v umovakh urbanizatsii. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*, 36, 100-106. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.36.19>.

10. Krysovatyi, I. A. (2023). Osoblyvosti rozvytku urbanistyky: tsyfrovizatsiia ta transformatsiini zminy. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzen*, 6, 90-98. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.9>.

11. Krysovatyi, I. A. (2024). Osoblyvosti urbanistyky v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. *Biznes Inform*, 2, 105-110. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-105-110>.

12. Krysovatyi, I. A. (2024). Rozvytok urbanistychnoho rehionu: tsyfrovizatsiia ta intelektualizatsiia. *Biznes Inform*, 8, 127-132. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-127-132>.

13. Lavruk, I. H., Todoriuk, S. I., & Kyfiak, V. I. (2019). Nerivnist dokhodiv naseleння v Ukraini. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 11, 40-44. <https://doi.org/10.32702/23066814.2019.11.40>.

14. Miskevych, I. O. (2020). Teoriia staloho rozvytku ahlomeratsii v konteksti ekonomichnykh teoriy ta urbanistyky. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho*, 31(70), 5, 81-85. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-5-13>.

15. Palekhova, V. A., & Halenko, V. M. (2020). Stupin nerivnosti u rozpodili dokhodiv: problemy vymiru ta naslidky. *Modern economics*, 20, 199-204. [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-32).

16. Pizhuk, O. I. (2021). Dyferentsiatsiia dokhodiv naseleння: perspektyvy skorochennia nerivnosti v umovakh tsyfrovizatsii. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2, 213-217. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).213-217](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).213-217).

17. Rachynskiy, A. P. (2024). Intehratsiia shtuchnoho intelektu v urbanizatsiini protsesy zadlia staloho rozvytku terytorii. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 4, 190-196. <https://doi.org/10.32702/23066814.2024.4.190>.

18. Salo, Ya. V. (2017). Vplyv derzhavnoi sotsialno-ekonomichnoi polityky na nerivnist v rozpodili dokhodiv. *Biznes-navihator*, 4-2, 76-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2017_4-2_18.

19. Serhiienko, L. V. (2022). Otsinka pokaznykiv staloho rozvytku urbanizovanykh terytorii ta mist Ukrainy. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*, 28, 207-214. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.28.41>.

20. Skok, S. V. (2021). Systema indykatoriv staloho rozvytku yak instrument efektyvnoho upravlinnia urbanizovanykh terytoriiamy. *Tavriiskiyi naukovyi visnyk*, 1, 46-54. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.1.8>.

21. Sokolovska, A. M., & Rainova, L. B. (2019). Vplyv podatkov na nerivnist dokhodiv v Ukraini. *Finansy Ukrainy*, 7, 72-91. <https://doi.org/10.33763/finukr2019.07.072>.

22. Sokolovska, A. M., & Rainova, L. B. (2023). Stsenarii reformuvannia PDFO v konteksti zmenshennia nerivnosti dokhodiv v Ukraini. *Finansy Ukrainy*, 4, 7-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2023_4_3.

23. Ustinova, I. I., & Trakhtenherts, H. Ya. (2017). Ekoloho-demohrafichni aspekty urbanizatsii ta staloho rozvytku. *Hihiiena naselenykh mist*, 67, 255-260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gnm_2017_67_46.

24. Fomina, O. O., & Hoholieva, N. F. (2021). Nerivnist dokhodiv naseleння v Ukraini: osoblyvosti ekonomichnoi povedinky domohospodarstv. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 42, 5-11. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-42-1>.

Отримано: 11.02.2026

Прийнято до публікації: 14.03.2026

Опубліковано: 15.03.2026